

การบัญชีชั้นสูง 1

ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชาของ
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557

 | MAC EDUCATION

**การบัญชี
ชั้นสูง 1
3201-2005**

หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ
กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
พุทธศักราช 2557

กัณทิมา สุธีดวงสมร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

กัณทิมา สุธีดวงสมร.

การบัญชีขั้นสูง 1. -- กรุงเทพฯ : แม็คเอดดูเคชั่น, 2559.

300 หน้า.

1. การบัญชี. I. ชื่อเรื่อง.

657

ISBN 978-616-274-689-5

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

MAC EDUCATION

ผู้เขียน : กัณทิมา สุธีดวงสมร

การสั่งซื้อ : ส่งธนาคติส่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว ในนาม บริษัท แม็คเอดดูเคชั่น จำกัด
เลขที่ 9/99 อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

☎ : 0-2938-2022-7 FAX : 0-2938-2028

www.MACeducation.com

ราคาจำหน่าย : 150 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ : มีนาคม 2559

พิมพ์ที่ : บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด

(สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร)

คำนำ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการเตรียมความพร้อมเมืองเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้หลักสูตรดังกล่าวมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับเทคนิคให้มีทักษะและสมรรถนะในงานอาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพอิสระ เป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพหรือประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ตรงความต้องการของสถานประกอบการทั้งในประเทศและภูมิภาคอาเซียน

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายหนังสือเรียน สื่อการเรียนรู้ วารสารทางการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้สอนทั้งในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผล ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557 ในแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชาเพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้ อันประกอบด้วยหนังสือเรียนที่จัดทำให้ตรงกับจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพ รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนนำไปปรับให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนและจุดเน้นตามบริบทของสถานศึกษา

จุดเด่นของหนังสือเรียนชุดนี้ประกอบด้วย

1. การนำเสนอเป็นรูปแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาถ่ายทอดการเรียนรู้แต่ยังคงไว้ซึ่งความเข้มข้นและทันสมัย ทั้งนี้เนื้อหาในหนังสือเรียนมุ่งเน้นให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ หลักการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) และการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)
2. สอดแทรกกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ กิจกรรมการฝึกกระบวนการคิด (Thinking Skills) และกิจกรรมเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่ผู้เรียน
3. พัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะวิชาชีพผ่านกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้ใบช่วยสอนเป็นสื่อสำหรับการฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การเรียนรู้จากโครงงาน (Project-Based Learning) การพัฒนาเทคโนโลยีให้เป็นเทคโนโลยีสะอาด (Green Technology) และการสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นต้น
4. มีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดทำแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ประจำหน่วยเรียนนั้นๆ ท้ายหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ขอขอบพระคุณสถานศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่สนใจทุกท่านที่ให้ความไว้วางใจในสื่อการเรียนรู้นี้ บริษัทหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสื่อการเรียนรู้ในชุดนี้จะมีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมระดับสากลต่อไป

รหัส 3201-2005

วิชาการบัญชีชั้นสูง 1

ทฤษฎี 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมง 3 หน่วยกิต

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

1. เข้าใจเกี่ยวกับหลักการบัญชีของกิจการร่วมค้า ฝากขาย ขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ และการจัดทำงบการเงินจากรายการที่บันทึกไว้ไม่สมบูรณ์
2. มีทักษะในการบันทึกบัญชี และจัดทำงบการเงินของกิจการร่วมค้า ฝากขาย ขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชี
3. มีคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และมีเจตคติที่ดี ในการประกอบอาชีพ

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีของกิจการร่วมค้า ฝากขาย ขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ และการจัดทำงบการเงินจากรายการที่บันทึกไว้ไม่สมบูรณ์
2. ปฏิบัติงานตามกระบวนการบัญชีของกิจการร่วมค้า ฝากขาย ขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ และการจัดทำงบการเงินจากรายการที่บันทึกไว้ไม่สมบูรณ์ ตามมาตรฐานการบัญชี

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการบัญชีกิจการร่วมค้า ฝากขาย ขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ และการจัดทำงบการเงินจากรายการบันทึกบัญชีที่ไม่สมบูรณ์

ตารางวิเคราะห์สมรรถนะประจำหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	สมรรถนะประจำหน่วย
1	การบัญชีร่วมค้า	บันทึกรายการของกิจการร่วมค้า
2	การฝากขาย	บันทึกรายการเกี่ยวกับการฝากขายสินค้า
3	การขายตามสัญญาผ่อนชำระและการเช่าซื้อ	บันทึกรายการเกี่ยวกับการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ
4	การบันทึกบัญชีที่ไม่สมบูรณ์	คำนวณหายอดรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อนำไปจัดทำงบการเงินในระบบบัญชีเดียวได้
5	การบันทึกบัญชีที่ไม่สมบูรณ์ (ต่อ)	คำนวณหายอดขายสินค้า ซื้อสินค้า สินค้าต้นปี และสินค้าปลายปี โดยใช้สูตรกำไรขั้นต้น

สารบัญ

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การบัญชีร่วมค้า	1
1. ความหมายของการร่วมค้า	2
2. หลักการบันทึกบัญชีสำหรับกิจการร่วมค้า	3
3. การบันทึกบัญชีโดยไม่เปิดสมุดของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก	3
4. การบันทึกบัญชีโดยเปิดสมุดของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก	22
5. ภาษีมูลค่าเพิ่มกับการร่วมค้า	38
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	65
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การฝากขาย	68
1. ความหมายของการฝากขาย	69
2. ข้อแตกต่างระหว่างการฝากขายกับการขายปกติ	69
3. มูลเหตุที่ทำให้เกิดการฝากขาย	70
4. สิทธิและหน้าที่ของผู้ฝากขายและผู้รับฝากขาย	71
5. รายงานการฝากขาย	72
6. การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการฝากขาย	74
7. สินค้าคงเหลือของผู้ฝากขาย	81
8. เงินตรงและเงินล่วงหน้า	83
9. การขายสินค้าฝากขายเป็นเงินเชื่อ	90
10. ภาษีมูลค่าเพิ่มกับการฝากขาย	105
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	127

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การขายตามสัญญาผ่อนชำระและการเช่าซื้อ	130
1. ความหมายของการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ	131
2. ลักษณะของการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ	131
3. ข้อแตกต่างระหว่างการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ	132
4. การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการขายผ่อนชำระ	132
5. สินค้ารับแลกเปลี่ยน	147
6. การผลิตนัดและการยึดสินค้าคืน	152
7. การจัดทำงบการเงินของกิจการขายผ่อนชำระ	156
8. ดอกเบี้ยที่เกิดจากการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ	168
9. การบันทึกบัญชีขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม	181
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	199
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การบันทึกบัญชีที่ไม่สมบูรณ์	 203
1. ความหมายของระบบบัญชีเดี่ยว	204
2. ข้อแตกต่างระหว่างระบบบัญชีเดี่ยวและบัญชีคู่	205
3. สมุดบัญชีที่ใช้ในระบบบัญชีเดี่ยว	206
4. ข้อดีและข้อเสียของระบบบัญชีเดี่ยว	206
5. การคำนวณหาข้อมูลเพื่อจัดทำงบแสดงฐานะการเงินในระบบบัญชีเดี่ยว	207
6. การคำนวณกำไรขาดทุนตามระบบบัญชีเดี่ยว	210
7. การจัดทำงบการเงินในระบบบัญชีเดี่ยว	233
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	261

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การบันทึกบัญชีที่ไม่สมบูรณ์ (ต่อ)	265
1. อัตรากำไรขั้นต้น	266
2. การคำนวณหายอดขายสินค้า	267
3. การคำนวณหายอดลูกหนี้	268
4. การคำนวณหายอดซื้อสินค้า	269
5. การคำนวณหายอดเจ้าหนี้	271
6. การคำนวณหายอดสินค้าคงเหลือ	271
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	284
บรรณานุกรม	286
ภาคผนวก	287

การบัญชีร่วมค้า

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของการร่วมค้า
2. หลักการบันทึกบัญชีสำหรับกิจการร่วมค้า
3. การบันทึกบัญชีโดยไม่เปิดสมุดของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก
4. การบันทึกบัญชีโดยเปิดสมุดของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก
5. ภาษีมูลค่าเพิ่มกับการร่วมค้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของการร่วมค้าได้
2. บอกหลักการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับกิจการร่วมค้าได้
3. อธิบายและบันทึกบัญชีของกิจการร่วมค้าโดยไม่เปิดสมุดบัญชีของกิจการร่วมค้าแยกต่างหากได้
4. อธิบายและบันทึกบัญชีของกิจการร่วมค้าโดยเปิดสมุดบัญชีของกิจการร่วมค้าแยกต่างหากได้

การบัญชีร่วมค้า

กิจกรรมเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน

สำรวจค้นพบบัญชีเกี่ยวกับการบัญชีร่วมค้าในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน พร้อมเขียนลงในสมุดจดงานส่งผู้สอน

สมรรถนะประจำหน่วย

บันทึกรายการของกิจการร่วมค้า

การบัญชีร่วมค้า

การร่วมค้า หมายถึง การประกอบกิจการค้าร่วมกันโดยมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือกิจการตั้งแต่สองกิจการขึ้นไป ร่วมกันดำเนินกิจการค้าเป็นการชั่วคราวและมีขอบเขตจำกัด เมื่อบรรลุวัตถุประสงค์แล้วการค้าก็เป็นอันสิ้นสุดลง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับห้างหุ้นส่วน

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการร่วมค้ามี 2 วิธี คือ การบันทึกรายการค้าที่ไม่มีการเปิดสมุดบัญชีแยกต่างหากอีกชุดหนึ่ง และการบันทึกรายการร่วมค้าที่มีการเปิดสมุดบัญชีของกิจการแยกต่างหาก

การบันทึกบัญชีของกิจการร่วมค้าโดยไม่มีการเปิดสมุดบัญชีแยกต่างหากอีกชุดหนึ่ง วิธีนี้ผู้ร่วมค้าจะบันทึกรายการค้าทุกรายการในสมุดของตนเองไม่ว่ารายการค้านั้นจะเกี่ยวข้องกับตนเองหรือไม่ก็ตาม โดยมีบัญชีที่ใช้ คือ บัญชีร่วมค้า และบัญชีผู้ร่วมค้าแต่ละคน

การบันทึกบัญชีของกิจการร่วมค้าโดยเปิดสมุดบัญชีของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก วิธีนี้บันทึกรายการทุกรายการในสมุดบัญชีของกิจการร่วมค้า ซึ่งบันทึกเหมือนกับรายการค้าตามปกติ ส่วนผู้ร่วมค้าแต่ละคนจะบันทึกเฉพาะรายการที่เกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้น

1. ความหมายของการร่วมค้า

คณะกรรมการบัญชีได้ศัพท์บัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของ การร่วมค้า (Joint Venture) ว่าหมายถึง การประกอบกิจการค้าร่วมกันโดยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งแตกต่างไปจากกิจการห้างหุ้นส่วน โดยที่การร่วมค้าจะเกี่ยวกับการค้าขายสินค้าหรือประกอบกิจการ โครงการใดโดยเฉพาะ เมื่อธุรกิจสำเร็จลุล่วงแล้วการร่วมค้าก็จะยกเลิกไป

การดำเนินกิจการร่วมค้ามีลักษณะการดำเนินงานคล้ายกับกิจการห้างหุ้นส่วนและใช้กฎหมายว่าด้วยห้างหุ้นส่วนบังคับ แตกต่างจากห้างหุ้นส่วนตรงที่การดำเนินงานนั้นเป็นการชั่วคราวในระยะเวลาอันสั้น และมีขอบเขตของงานที่จำกัดแต่เพียงโครงการใดโครงการหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การซื้อ-ขายที่ดิน การจำหน่ายสินค้าในงานออกร้านต่างๆ การจัดบริการท่องเที่ยว การสร้างรถไฟฟ้าใต้ดิน การสร้างทางด่วนพิเศษ เป็นต้น เมื่อดำเนินกิจการเสร็จสิ้นบรรลุวัตถุประสงค์แล้วกิจการก็จะเลิกกันไป ผู้ร่วมค้าอาจลงทุนเป็นเงินสด สินค้าหรือบริการ และในการแบ่งกำไรขาดทุนกันอาจมีข้อตกลงในการคิดดอกเบี้ยเงินเดือน ค่าป่วยการ หรือค่าตอบแทนให้กับผู้ร่วมค้าด้วยก็ได้

2. หลักการบันทึกบัญชีสำหรับกิจการร่วมค้า

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับกิจการร่วมค้ามี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การบันทึกบัญชีโดยไม่เปิดสมุดของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก

ผู้ร่วมค้าต่างจดบันทึกรายการค้าในสมุดบัญชีของตนเองโดยไม่ต้องมีสมุดบัญชีของกิจการแยกต่างหากอีกชุดหนึ่ง วิธีนี้ผู้ร่วมค้าจะบันทึกทุกรายการในสมุดบัญชีของตนเองโดยไม่คำนึงว่ารายการนั้นจะเกี่ยวข้องกับตนเองหรือไม่ การบันทึกทุกรายการตามวิธีนี้เหมาะสำหรับกิจการร่วมค้าที่มีลักษณะ ดังนี้

- 1) ระยะเวลาในการดำเนินกิจการร่วมค้าเป็นระยะเวลาอันสั้น
- 2) รายการค้าของกิจการร่วมค้ามีไม่มาก
- 3) ผู้ร่วมค้าสามารถบันทึกรายการร่วมค้าได้โดยสะดวกในสมุดบัญชีของตนเอง
- 4) ผู้ร่วมค้าแต่ละคนต่างนำสินค้ามาลงทุน จ่ายค่าใช้จ่ายและเก็บเงินจากการขายไว้ที่ตนเอง

วิธีที่ 2 การบันทึกบัญชีโดยเปิดสมุดของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก

วิธีนี้จะมีสมุดบัญชีของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก ซึ่งสมุดเล่มนี้จะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้จัดการ และรายการค้าทุกรายการจะบันทึกในสมุดของกิจการร่วมค้า ส่วนผู้ร่วมค้าแต่ละคนจะบันทึกเฉพาะรายการที่เกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้น การบันทึกบัญชีวิธีนี้เหมาะสำหรับการร่วมค้าที่มีลักษณะ ดังนี้

- 1) ระยะเวลาในการดำเนินกิจการร่วมค้าใช้ระยะเวลาดูค่อนข้างนาน
- 2) รายการค้าของกิจการร่วมค้ามีเป็นจำนวนมาก
- 3) ผู้ร่วมค้าแต่ละคนไม่สะดวกในการบันทึกบัญชีไว้ในสมุดบัญชีของตนเอง
- 4) ผู้จัดการจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการจัดซื้อสินค้า จ่ายค่าใช้จ่ายและรับรายได้จากกิจการร่วมค้า

3. การบันทึกบัญชีโดยไม่เปิดสมุดของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก

การบันทึกบัญชีตามวิธีนี้ผู้ร่วมค้าทุกคนจะบันทึกรายการเกี่ยวกับการร่วมค้าไว้ในสมุดบัญชีของตนเองไม่ว่ารายการนั้นจะเกี่ยวข้องกับตนเองหรือไม่ก็ตาม ซึ่งการบันทึกบัญชีตามวิธีนี้จะมีบัญชีที่ใช้อยู่ 2 บัญชี คือ

1) **บัญชีร่วมค้า (Joint Venture Account)** จะใช้บันทึกเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการร่วมค้า คล้ายกับบัญชีสรุปผลกำไรขาดทุน กล่าวคือ เมื่อมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นจะบันทึกไว้ในบัญชีร่วมค้าทางด้านเดบิต เช่น นำเอาสินค้ามาลงทุน จ่ายค่าใช้จ่าย ซื้อสินค้าของผู้ร่วมค้าแต่ละคน และบันทึกทาง

ด้านเครดิตเมื่อมีรายได้เกิดขึ้น เช่น ขายสินค้าและรายได้อื่นๆ ผลต่างระหว่างด้านเดบิตและเครดิตในบัญชีร่วมค้าจะเป็นกำไรหรือขาดทุนจากการร่วมค้า ซึ่งจะนำไปแบ่งกันระหว่างผู้ร่วมค้าตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

2) บัญชีผู้ร่วมค้าแต่ละคน เป็นบัญชีที่ใช้แสดงส่วนได้เสียของผู้ร่วมค้าแต่ละคน คล้ายกับบัญชีทุนของกิจการห้างหุ้นส่วน บัญชีผู้ร่วมค้าใช้บันทึกการเป็นลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ระหว่างผู้ร่วมค้าด้วยกัน เมื่อการร่วมค้าสิ้นสุดจะเปิดบัญชีผู้ร่วมค้าแต่ละคน ผู้ร่วมค้าที่มียอดคงเหลือทางด้านเครดิต แสดงว่ามีฐานะเป็นเจ้าหนี้ จะเป็นผู้ได้รับชำระเงินคืน ส่วนผู้ร่วมค้าที่มียอดคงเหลือทางด้านเดบิต แสดงว่ามีฐานะเป็นลูกหนี้ จะต้องเป็นผู้จ่ายเงินคืนให้ผู้ร่วมค้าคนอื่น

ข้อสังเกต มีดังนี้

1) บัญชีร่วมค้าจะปรากฏในสมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าทุกคน และทุกคนจะบันทึกเหมือนกัน ดังนั้นบัญชีร่วมค้าในสมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าแต่ละคนจะมียอดคงเหลือเท่ากัน

2) บัญชีผู้ร่วมค้าจะปรากฏในสมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นที่มีใช้ตนเอง และผู้ร่วมค้าคนอื่นจะบันทึกเหมือนกัน และมียอดคงเหลือเท่ากัน

3) บัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการร่วมค้าได้บันทึกไว้ในบัญชีร่วมค้าแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเปิดบัญชีแยกประเภทรายได้และค่าใช้จ่ายอีก

การลงบัญชีมีหลักการโดยสรุปดังนี้

3.1 เมื่อมีการนำสินค้ามาลงทุนในกิจการร่วมค้า

3.1.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่นำสินค้ามาลงทุน บันทึกบัญชีดังนี้

- 1) ระบบบันทึกสินค้าเมื่อสิ้นงวด (Periodic Inventory System)

เดบิต บัญชีร่วมค้า	xx	
เครดิต บัญชีซื้อสินค้า		xx

- 2) ระบบบันทึกสินค้าแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory System)

เดบิต บัญชีร่วมค้า	xx	
เครดิต บัญชีสินค้า		xx

3.1.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีร่วมค้า	xx	
เครดิต บัญชีผู้ร่วมค้าที่นำสินค้ามาลงทุน		xx

3.2 ผู้ร่วมค้านำเงินมาลงทุนหรือส่งเงินไปให้ผู้ร่วมค้าคนอื่นเพื่อใช้จ่ายในกิจการร่วมค้า

3.2.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่ส่งเงิน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีผู้ร่วมค้าที่รับเงิน	xx	
เครดิต บัญชีเงินสด		xx

3.2.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่รับเงิน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีเงินสด	xx	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ส่งเงิน	xx

3.2.3 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่รับเงิน	xx	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ส่งเงิน	xx

หมายเหตุ ในกรณีที่ผู้จัดการนำเงินสดมาลงทุนจะไม่มีการบันทึกบัญชีแต่อย่างใด เพราะเงินยังไม่มี การเปลี่ยนมือ

3.3 การซื้อสินค้าเป็นเงินสดและเงินเชื่อของกิจการร่วมค้า

3.3.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่ซื้อสินค้า บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า	xx	
	เครดิต	บัญชีเงินสด หรือบัญชีเจ้าหนี้	xx

3.3.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า	xx	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ซื้อสินค้า	xx

3.4 การจ่ายชำระหนี้

3.4.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่จ่ายชำระหนี้ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีเจ้าหนี้	xx	
	เครดิต	บัญชีเงินสด	xx
		บัญชีร่วมค้า (กรณีมีส่วนลด)	xx

3.4.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

1) กรณีไม่มีส่วนลด	ไม่ต้องบันทึกบัญชี		
2) กรณีมีส่วนลด			
	เดบิต	ผู้ร่วมค้าที่จ่ายชำระหนี้	xx
		เครดิต	บัญชีร่วมค้า
			xx

3.5 การขายสินค้าเป็นเงินสดและเงินเชื่อของกิจการร่วมค้า

3.5.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่ขายสินค้า บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีเงินสด หรือบัญชีลูกหนี้	xx	
	เครดิต	บัญชีร่วมค้า	xx

3.5.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ขายสินค้า	xx	
เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้า		xx

3.6 การรับชำระหนี้

3.6.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่รับชำระหนี้ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีเงินสด	xx	
	บัญชีผู้ร่วมค้า (กรณีมีส่วนลดจ่าย)	xx	
เครดิต	บัญชีลูกหนี้		xx

3.6.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

1) กรณีไม่มีส่วนลด	ไม่ต้องบันทึกบัญชี		
2) กรณีมีส่วนลด			
เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้า	xx	
เครดิต	ผู้ร่วมค้าที่รับชำระหนี้		xx

3.7 การตัดหนี้สูญ

3.7.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่ขายสินค้า บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้า	xx	
เครดิต	บัญชีลูกหนี้		xx

3.7.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้า	xx	
เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ขายสินค้า		xx

3.8 การจ่ายค่าใช้จ่ายเป็นเงินสด

3.8.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่จ่ายค่าใช้จ่าย บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้า	xx	
เครดิต	บัญชีเงินสด		xx

3.8.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้า	xx	
เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่จ่ายค่าใช้จ่าย		xx

3.9 ผู้ร่วมค้าโอนค่าใช้จ่ายบางส่วนที่กิจการของผู้ร่วมค้าจ่ายไปให้เป็นค่าใช้จ่ายของการร่วมค้า

3.9.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่โอนค่าใช้จ่าย บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า	XX	
	เครดิต	บัญชีค่าใช้จ่าย	XX

3.9.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า	XX	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่โอนค่าใช้จ่าย	XX

3.10 จ่ายเงินเดือนให้ผู้ร่วมค้าที่เป็นผู้จัดการ

3.10.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่ได้รับเงินเดือน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า	XX	
	เครดิต	บัญชีรายได้เงินเดือน	XX

3.10.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า	XX	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ได้รับเงินเดือน	XX

3.11 การรับโอนสินค้าจากกิจการร่วมค้า

3.11.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่รับโอนสินค้าจากกิจการร่วมค้า บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีซื้อสินค้าหรือสินค้า	XX	
	เครดิต	บัญชีร่วมค้า	XX

3.11.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่รับโอนสินค้า	XX	
	เครดิต	บัญชีร่วมค้า	XX

3.12 การถอนเงินจากกิจการร่วมค้า

3.12.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่ได้รับเงิน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีเงินสด	XX	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่จ่ายเงิน	XX

3.12.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่จ่ายเงิน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ได้รับเงิน	XX	
	เครดิต	บัญชีเงินสด	XX

3.12.3 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่ได้รับเงิน	xx	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่จ่ายเงิน	xx

3.13 การรับโอนลูกหนี้จากกิจการร่วมค้า

3.13.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่รับโอนลูกหนี้ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีลูกหนี้	xx	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่โอนลูกหนี้	xx

3.13.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่โอนลูกหนี้ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่รับโอนลูกหนี้	xx	
	เครดิต	บัญชีลูกหนี้	xx

3.13.3 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่รับโอนลูกหนี้	xx	
	เครดิต	บัญชีผู้ร่วมค้าที่โอนลูกหนี้	xx

หมายเหตุ ถ้าลูกหนี้ที่อยู่ในสมุดบัญชีของผู้รับโอนไม่ต้องบันทึกบัญชี

3.14 การคิดค่านายหน้าในการขายสินค้า หรือคิดดอกเบี้ยให้กับเงินลงทุนในกิจการร่วมค้า

- สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าแต่ละคน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า (ด้วยจำนวนค่านายหน้าหรือดอกเบี้ยทั้งสิ้น)	xx	
	เครดิต	บัญชีรายได้ค่านายหน้าหรือบัญชีดอกเบี้ยรับ (เฉพาะส่วนของตน)	xx
		บัญชีผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ (ตามจำนวนที่แต่ละคนได้รับ)	xx

3.15 การแบ่งกำไรขาดทุนเมื่อการร่วมค้าเสร็จสิ้น ยอดคงเหลือในบัญชีร่วมค้าจะแสดงกำไรหรือ

ขาดทุนสุทธิ ถ้าบัญชีร่วมค้ามียอดคงเหลือเครดิตแสดงว่ากำไรสุทธิ ถ้ามียอดเดบิตแสดงว่าขาดทุนสุทธิ ให้นำกำไรหรือขาดทุนจากการร่วมค้ามาแบ่งกันตามข้อตกลง

3.15.1 กิจการร่วมค้ามีกำไร ผู้ร่วมค้าแต่ละคนจะบันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีร่วมค้า (กำไรทั้งสิ้น)	xx	
	เครดิต	บัญชีกำไรจากการร่วมค้า (เฉพาะส่วนของตน)	xx
		บัญชีผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ (ตามจำนวนที่แต่ละคนได้รับ)	xx

3.15.2 กิจการร่วมค้ามีผลขาดทุน ผู้ร่วมค้าแต่ละคนจะบันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	บัญชีขาดทุนจากการร่วมค้า (เฉพาะส่วนของตน)	xx	
	บัญชีผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ (ตามส่วนขาดทุนที่แต่ละคนได้รับ)	xx	
	เครดิต	บัญชีร่วมค้า (ขาดทุนทั้งสิ้น)	xx

3.16 การจ่ายเงินระหว่างกันเมื่อกิจการร่วมค้าสิ้นสุด ผู้ร่วมค้าแต่ละคนจะเปิดบัญชีผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ ถ้าปรากฏว่าบัญชีผู้ร่วมค้าคนใดมียอดคงเหลือด้านเดบิตแสดงว่าผู้ร่วมค้าคนนั้นเป็นลูกหนี้ต้องจ่ายชำระหนี้ให้ผู้ร่วมค้าคนอื่น สำหรับบัญชีผู้ร่วมค้าที่มียอดคงเหลือด้านเครดิตแสดงว่าเป็นเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้จากผู้ร่วมค้าคนอื่น

3.16.1 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่เป็นผู้รับเงิน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีเงินสด	xx
บัญชีผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ (ที่เป็นผู้รับเงินด้วย)	xx
เครดิต บัญชีผู้ร่วมค้าที่จ่ายเงิน	xx

3.16.2 สมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าที่เป็นผู้จ่ายเงิน บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต บัญชีผู้ร่วมค้าที่รับเงิน	xx
เครดิต บัญชีผู้ร่วมค้าคนอื่นๆ (ที่เป็นผู้จ่ายเงินด้วย)	xx
บัญชีเงินสด	xx

การบัญชีร่วมค้ากรณีไม่เปิดสมุดบัญชีของกิจการร่วมค้าแยกต่างหาก สามารถบันทึกบัญชีได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 การบันทึกบัญชีของกิจการร่วมค้ากรณีการร่วมค้าเสร็จสิ้น (Completed Ventures)

เมื่อกิจการร่วมค้าดำเนินการเสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จะต้องมีการแบ่งกำไรขาดทุนตามข้อตกลงกัน และจ่ายชำระหนี้ระหว่างผู้ร่วมค้าแต่ละคน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 หนึ่ง สอง และสาม ทำการร่วมค้าเพื่อนำสินค้าไปขายในงานกาชาด โดยหนึ่งเป็นผู้จัดการ **ข้อตกลงในการร่วมค้า** มีดังนี้

1. ผู้ที่ขายสินค้าจะได้รับค่านายหน้า 10% จากยอดขายที่เก็บเงินได้ก่อนหักส่วนลด
2. คิดดอกเบี้ย 6% สำหรับยอดเดบิตและเครดิตของผู้ร่วมค้าแต่ละคน คิดถึงวันที่ 31 มีนาคม 2552 (1 ปี เท่ากับ 360 วัน)

3. ผู้ร่วมค้าแบ่งกำไรในอัตรา 2 : 1 : 2

4. กิจการบันทึกบัญชีสินค้า ผู้ร่วมค้าใช้แบบ Periodic Inventory

2552

มี.ค. 1 หนึ่งนำสินค้ามาลงทุน 25,000 บาท

5 สองและสามส่งเงินให้หนึ่งเพื่อร่วมลงทุนในกิจการร่วมค้า 12,000 บาท และ 30,000 บาท ตามลำดับ

8 หนึ่งซื้อสินค้าเป็นเงินสด 36,000 บาท

2552

- มี.ค. 10 หนึ่งจ่ายค่าขนส่งสินค้าที่ซื้อ 1,200 บาท
- 13 สามขายสินค้าเป็นเงินสด 39,000 บาท และจ่ายค่าขนส่งสินค้าให้ลูกค้า 500 บาท
- 15 หนึ่งขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ 30,000 บาท เงื่อนไข 5/10, n/30
- 17 หนึ่งซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ 12,000 บาท เงื่อนไข 2/10, n/45
- 19 สองจ่ายค่าโฆษณาเป็นเงินสด 5,000 บาท
- 20 หนึ่งขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ 30,000 บาท เงื่อนไข 5/10, n/30
- 22 หนึ่งจ่ายค่าใช้จ่ายสำหรับกิจการร่วมค้า 3,000 บาท
- 25 หนึ่งรับชำระหนี้จากลูกหนี้ 28,000 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ที่ขายเมื่อวันที่ 15
- 26 หนึ่งจ่ายชำระหนี้ทั้งหมด
- 28 หนึ่งรับชำระหนี้จากการขายเมื่อวันที่ 20 26,000 บาท ที่เหลือไม่สามารถชำระได้จึงตัดเป็นหนี้สูญจำนวน 4,000 บาท
- 29 สองคิดค่าเช่าร้านจากกิจการร่วมค้า 2,400 บาท
- 30 หนึ่งรับโอนลูกหนี้ที่เหลือในราคาตามบัญชี 2,000 บาท
- 31 สองรับโอนสินค้าที่เหลือในราคา 3,600 บาท การร่วมค้าสิ้นสุดลงในวันนี้ คิดค่านายหน้า ดอกเบี้ยแบ่งกำไรขาดทุนและชำระเงินระหว่างกัน

การบันทึกรายการในสมุดรายวันของผู้ร่วมค้าแต่ละคน

วันที่	รายการ	สมุดบัญชีหนึ่ง		สมุดบัญชีสอง		สมุดบัญชีสาม	
2552 มี.ค. 1	หนึ่งนำสินค้ามาลงทุน 25,000 บาท	ร่วมค้า	25,000	ร่วมค้า	25,000	ร่วมค้า	25,000
		ซื้อสินค้า	25,000	หนึ่ง	25,000	หนึ่ง	25,000
5	สองและสามส่งเงินให้ หนึ่ง 12,000 บาท และ 30,000 บาท ตามลำดับ	เงินสด	42,000	หนึ่ง	42,000	หนึ่ง	42,000
		สอง	12,000	เงินสด	12,000	เงินสด	30,000
		สาม	30,000	สาม	30,000	สอง	12,000
8	หนึ่งซื้อสินค้าเป็น เงินสด 36,000 บาท	ร่วมค้า	36,000	ร่วมค้า	36,000	ร่วมค้า	36,000
		เงินสด	36,000	หนึ่ง	36,000	หนึ่ง	36,000
10	หนึ่งจ่ายค่าขนส่งสินค้าที่ซื้อ 1,200 บาท	ร่วมค้า	1,200	ร่วมค้า	1,200	ร่วมค้า	1,200
		เงินสด	1,200	หนึ่ง	1,200	หนึ่ง	1,200

วันที่	รายการ	สมุดบัญชีหนึ่ง		สมุดบัญชีสอง		สมุดบัญชีสาม	
2252 มี.ค. 13	สามขายสินค้าเป็น เงินสด 39,000 บาท และจ่ายค่าขนส่งสินค้าให้ ลูกค้า 500 บาท	สาม	38,500	สาม	38,500	เงินสด	38,500
		รวมค้า	500	รวมค้า	500	รวมค้า	500
		รวมค้า	39,000	รวมค้า	39,000	รวมค้า	39,000
15	หนึ่งขายสินค้าเป็นเงิน เชื่อ 30,000 บาท	ลูกหนี้	30,000	หนึ่ง	30,000	หนึ่ง	30,000
		รวมค้า	30,000	รวมค้า	30,000	รวมค้า	30,000
17	หนึ่งซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ 12,000 บาท	รวมค้า	12,000	รวมค้า	12,000	รวมค้า	12,000
		เจ้าหนี้	12,000	หนึ่ง	12,000	หนึ่ง	12,000
19	สองจ่ายค่าโฆษณา 5,000 บาท	รวมค้า	5,000	รวมค้า	5,000	รวมค้า	5,000
		สอง	5,000	เงินสด	5,000	สอง	5,000
20	หนึ่งขายสินค้าเป็นเงิน เชื่อ 30,000 บาท	ลูกหนี้	30,000	หนึ่ง	30,000	หนึ่ง	30,000
		รวมค้า	30,000	รวมค้า	30,000	รวมค้า	30,000
22	หนึ่งจ่ายค่าใช้จ่ายของ กิจการร่วมค้า 3,000 บาท	รวมค้า	3,000	รวมค้า	3,000	รวมค้า	3,000
		เงินสด	3,000	หนึ่ง	3,000	หนึ่ง	3,000
25	หนึ่งรับชำระหนี้ 28,000 บาท ให้ส่วนลด 5%	เงินสด	26,600	รวมค้า	1,400	รวมค้า	1,400
		รวมค้า	1,400	หนึ่ง	1,400	หนึ่ง	1,400
		ลูกหนี้	28,000				
26	หนึ่งจ่ายชำระหนี้ทั้งหมด ได้ส่วนลด 2%	เจ้าหนี้	12,000	หนึ่ง	240	หนึ่ง	240
		เงินสด	11,760	รวมค้า	240	รวมค้า	240
		รวมค้า	240				
28	หนึ่งรับชำระหนี้ 26,000 บาท ที่เหลือไม่สามารถ ชำระได้ตัดเป็นหนี้สูญ	เงินสด	24,700	รวมค้า	5,300	รวมค้า	5,300
		รวมค้า	5,300	หนึ่ง	5,300	หนึ่ง	5,300
		ลูกหนี้	30,000				
29	สองคิดค่าเช่าร้านจาก กิจการร่วมค้า 2,400 บาท	รวมค้า	2,400	รวมค้า	2,400	รวมค้า	2,400
		สอง	2,400	รายได้ค่าเช่า	2,400	สอง	2,400
30	หนึ่งรับโอนลูกหนี้ที่เหลือ ในราคาบัญชี	ไม่บันทึก		ไม่บันทึก		ไม่บันทึก	

วันที่	รายการ	สมุดบัญชีหนึ่ง		สมุดบัญชีสอง		สมุดบัญชีสาม	
2552 มี.ค. 31	สองรับโอนสินค้าราคา บัญชี 3,600 บาท	สอง	3,600	ซื้อสินค้า	3,600	สอง	3,600
		รวมค้า	3,600	รวมค้า	3,600	รวมค้า	3,600
31	คิดค่านายหน้าให้ผู้ชาย สินค้าได้ หนึ่ง $54,000 \times 10\% =$ 5,400 สาม $39,000 \times 10\% =$ 3,900	รวมค้า	9,300	รวมค้า	9,300	รวมค้า	9,300
		รายได้ค่านายหน้า		หนึ่ง	5,400	รายได้ค่านายหน้า	
			5,400	สาม	3,900		3,900
		สาม	3,900			หนึ่ง	5,400
31	คิดดอกเบี้ย 6% สำหรับ ยอดเดบิตและเครดิต หนึ่ง ดอกเบี้ยจ่าย 13.45 สอง ดอกเบี้ยรับ 62.80 สาม ดอกเบี้ยรับ 14.50	ดอกเบี้ยจ่าย	13.45	รวมค้า	77.30	รวมค้า	77.30
		รวมค้า	77.30	หนึ่ง	13.45	หนึ่ง	13.45
		รวมค้า	13.45	รวมค้า	13.45	รวมค้า	13.45
		สอง	62.80	ดอกเบี้ยรับ	62.80	ดอกเบี้ยรับ	14.50
		สาม	14.50	สาม	14.50	สอง	62.80
31	แบ่งกำไรให้ผู้ร่วมค้าใน อัตรา 2 : 1 : 2 หนึ่ง = 670.46 สอง = 335.23 สาม = 670.46	รวมค้า	1,676.15	รวมค้า	1,676.15	รวมค้า	1,676.15
		กำไรจากการร่วมค้า		กำไรจากการร่วมค้า		กำไรจากการร่วมค้า	
			670.46		335.23		670.46
		สอง	335.23	หนึ่ง	670.46	หนึ่ง	670.46
		สาม	670.46	สาม	670.46	สอง	335.23
31	จ่ายชำระหนี้ระหว่างกัน หนึ่งจ่าย = 12,282.99 สองรับ = 16,198.03 สามจ่าย = 3,915.04	สอง	16,198.03	เงินสด	16,198.03	สอง	16,198.03
		เงินสด	12,282.99	สาม	3,915.04	หนึ่ง	12,282.99
		สาม	3,915.04	หนึ่ง	12,282.99	เงินสด	3,915.04

การคำนวณดอกเบี้ยสำหรับยอดเดบิตและเครดิต 6%

หนึ่ง	เครดิต	1 มี.ค.	ค่าสินค้า	25,000 บาท	30 วัน	125.00	
		8 มี.ค.	ซื้อสินค้า	36,000 บาท	23 วัน	138.00	
		10 มี.ค.	ค่าขนส่งเข้า	1,200 บาท	21 วัน	4.20	
		17 มี.ค.	ซื้อสินค้า	12,000 บาท	14 วัน	28.00	
		22 มี.ค.	ค่าใช้จ่าย	3,000 บาท	9 วัน	4.50	
		25 มี.ค.	ส่วนลดจ่าย	1,400 บาท	6 วัน	1.40	
		28 มี.ค.	หนี้สูญ/ส่วนลด	5,300 บาท	3 วัน	<u>2.65</u>	303.75
	เดบิต	5 มี.ค.	เงินสด	42,000 บาท	26 วัน	182.00	
		15 มี.ค.	ขายสินค้า	30,000 บาท	16 วัน	80.00	
		20 มี.ค.	ขายสินค้า	30,000 บาท	11 วัน	55.00	
		26 มี.ค.	ส่วนลดรับ	240 บาท	5 วัน	<u>0.20</u>	(317.20)
			ดอกเบี้ยจ่ายของหนึ่ง (ดอกเบี้ยรับของกิจการ)				<u>(13.45)</u>
สอง	เครดิต	5 มี.ค.	เงินสด	12,000 บาท	26 วัน	52.00	
		19 มี.ค.	ค่าโฆษณา	5,000 บาท	12 วัน	10.00	
		29 มี.ค.	ค่าใช้จ่าย	2,400 บาท	2 วัน	<u>0.80</u>	
			ดอกเบี้ยรับของสอง (ดอกเบี้ยจ่ายของกิจการ)			<u>62.80</u>	
สาม	เครดิต	5 มี.ค.	เงินสด	30,000 บาท	26 วัน	130.00	
	เดบิต	13 มี.ค.	ขายสินค้า	38,500 บาท	18 วัน	<u>115.50</u>	
			ดอกเบี้ยรับของสาม (ดอกเบี้ยจ่ายของกิจการ)			<u>14.50</u>	

จากการบันทึกรายการในสมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าแต่ละคนสามารถผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทแต่ละบัญชี ได้ดังนี้

บัญชีรวมค้า

2552		2552	
มี.ค. 1 สินค้า-หนึ่ง	25,000.00	มี.ค. 13 ขายสินค้า-สาม	39,000.00
8 ซื้อสินค้า-หนึ่ง	36,000.00	15 ขายสินค้า-หนึ่ง	30,000.00
10 ค่าขนส่งเข้า-หนึ่ง	1,200.00	20 ขายสินค้า-หนึ่ง	30,000.00
13 ค่าขนส่งออก-สาม	500.00	26 ส่วนลดรับ-หนึ่ง	240.00
17 ซื้อสินค้า-หนึ่ง	12,000.00	31 สินค้า-สอง	3,600.00
19 ค่าโฆษณา-สอง	5,000.00	31 ดอกเบี้ยรับ-หนึ่ง	13.45
22 ค่าใช้จ่าย-หนึ่ง	3,000.00		
25 ส่วนลดจ่าย-หนึ่ง	1,400.00		
28 หนี้สูญ-หนึ่ง	4,000.00		
ส่วนลดจ่าย-หนึ่ง	1,300.00		
29 ค่าเช่าร้าน-สอง	2,400.00		
31 ค่านายหน้า-หนึ่ง	5,400.00		
ค่านายหน้า-สาม	3,900.00		
ดอกเบี้ยจ่าย-สอง	62.80		
ดอกเบี้ยจ่าย-สาม	14.50		
ส่วนแบ่งกำไร-หนึ่ง 670.46			
ส่วนแบ่งกำไร-สอง 335.23			
ส่วนแบ่งกำไร-สาม 670.46	1,676.15		
	<u>102,853.45</u>		<u>102,853.45</u>

หนึ่ง

2552		2552	
มี.ค. 5 เงินสด	42,000.00	มี.ค. 1 สินค้า	25,000.00
15 ขายสินค้า	30,000.00	8 ซื้อสินค้า	36,000.00
20 ขายสินค้า	30,000.00	10 ค่าขนส่งเข้า	1,200.00
26 ส่วนลดรับ	240.00	17 ซื้อสินค้า	12,000.00
31 ดอกเบี้ยจ่าย	13.45	22 ค่าใช้จ่าย	3,000.00
		25 ส่วนลดจ่าย	1,400.00
		28 หนี้สูญ	4,000.00
		ส่วนลดจ่าย	1,300.00
		31 ค่านายหน้า	5,400.00
		กำไรจากการร่วมค้า	670.46
		จ่ายเงินให้-สอง	<u>12,282.99</u>
	<u>102,253.45</u>		<u>102,253.45</u>

สอง

2552		2552	
มี.ค. 31 สินค้า	3,600.00	มี.ค. 5 เงินสด	12,000.00
รับเงินจาก-หนึ่ง	12,282.99	19 ค่าโฆษณา	5,000.00
รับเงินจาก-สาม	<u>3,915.04</u>	29 ค่าเช่าร้าน	2,400.00
	16,198.03	31 ดอกเบี้ยรับ	62.80
		กำไรจากการร่วมค้า	<u>335.23</u>
	<u>19,798.03</u>		<u>19,798.03</u>

สาม

2552		2552	
มี.ค. 13 ขายสินค้า	39,000.00	มี.ค. 5 เงินสด	30,000.00
		13 ค่าขนส่งออก	500.00
		31 ค่านายหน้า	3,900.00
		ดอกเบี้ยรับ	14.50
		กำไรจากการร่วมค้า	670.46
		จ่ายชำระเงิน-สอง	<u>3,915.04</u>
	<u>39,000.00</u>		<u>39,000.00</u>

หมายเหตุ บัญชีร่วมค้า จะปรากฏอยู่ในสมุดบัญชีของผู้ร่วมค้าทุกคนและมียอดคงเหลือเท่ากัน
 บัญชีหนึ่ง จะปรากฏในสมุดบัญชีของสองและสามเท่านั้นและมียอดคงเหลือเท่ากัน
 บัญชีสอง จะปรากฏในสมุดบัญชีของหนึ่งและสามเท่านั้นและมียอดคงเหลือเท่ากัน
 บัญชีสาม จะปรากฏในสมุดบัญชีของหนึ่งและสองเท่านั้นและมียอดคงเหลือเท่ากัน

กรณีที่ 2 การบันทึกบัญชีของกิจการร่วมค้ากรณีการร่วมค้ายังไม่เสร็จสิ้น (Uncompleted Ventures)

กิจการร่วมค้าที่มีระยะเวลาการดำเนินงานเกินกว่า 1 ปี ผู้ร่วมค้าอาจตกลงให้แบ่งกำไรขาดทุนกันก่อน ถ้ากิจการร่วมค้ามีความเสี่ยงไม่มาก และกิจการมีความมั่นใจในการดำเนินงานในอนาคตว่ากำไรสะสมจะไม่ลดลง โดยการคำนวณสินค้าคงเหลือของกิจการ ณ วันที่ต้องการคำนวณกำไรขาดทุน พร้อมปรับปรุงค่าใช้จ่ายต่างๆ ถ้ามี ซึ่งการคำนวณหาราคาสินค้าคงเหลือจากการร่วมค้าให้คำนวณจากราคาทุนบวกค่าขนส่งเข้าและค่าใช้จ่ายที่ถือเป็นต้นทุนของสินค้านั้น เมื่อคำนวณได้แล้วให้นำสินค้าคงเหลือไปใส่ไว้ในบัญชีแยกประเภทร่วมค้าทางด้านเครดิตเป็นยอดยกไป และยกมาทางด้านเดบิต โดยไม่ต้องบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป ส่วนการบันทึกรายการเกี่ยวกับการร่วมค้าก็ยังคงบันทึกเหมือนเดิม ในกรณีนี้จะไม่มีการจ่ายคืนทุนระหว่างผู้ร่วมค้า

ตัวอย่างที่ 2 สมมติจากตัวอย่างที่ 1 กิจการร่วมค้ายังดำเนินการไม่เสร็จสิ้น มีสินค้าคงเหลือเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2552 จำนวน 7,500 บาท ซึ่งจะไปบันทึกไว้ในบัญชีร่วมค้าทางด้านเครดิตเป็นยอดยกไป เมื่อรวมยอดเดบิตและเครดิตของบัญชีร่วมค้าเพื่อหาผลต่างเป็นกำไรหรือขาดทุนแล้ว ให้ยกยอดสินค้าคงเหลือ 7,500 บาท มาแสดงไว้ทางด้านเดบิตของบัญชีแยกประเภทร่วมค้าได้ยอดรวมเป็นยอดยกมา

การคำนวณกำไรจากการร่วมค้าจนถึง 31 มีนาคม 2552 คำนวณได้ดังนี้

ขายสินค้าและรายได้	102,853.45
สินค้าคงเหลือ	<u>7,500.00</u>
รวม	110,353.45
หัก ซื้อและค่าใช้จ่ายต่างๆ	<u>101,177.30</u>
กำไรจากการร่วมค้า	<u>9,176.15</u>

บัญชีร่วมค้าในสมุดบัญชีผู้ร่วมค้าแต่ละคน จะปรากฏดังนี้

บัญชีร่วมค้า

2552		2552	
มี.ค. 1 สินค้า-หนึ่ง	25,000.00	มี.ค. 13 ขายสินค้า-สาม	39,000.00
8 ซื้อ-หนึ่ง	36,000.00	15 ขายสินค้า-หนึ่ง	30,000.00
10 ค่าขนส่งเข้า-หนึ่ง	1,200.00	20 ขายสินค้า-หนึ่ง	30,000.00
13 ค่าขนส่งออก-สาม	500.00	26 ส่วนลดรับ-หนึ่ง	240.00
17 ซื้อสินค้า-หนึ่ง	12,000.00	31 สินค้า-สอง	3,600.00
19 ค่าโฆษณา-สอง	5,000.00	ดอกเบียรับ-หนึ่ง	13.45
22 ค่าใช้จ่าย-หนึ่ง	3,000.00	สินค้าคงเหลือ (ยอดยกไป)	7,500.00
25 ส่วนลดจ่าย-หนึ่ง	1,400.00		
28 หนี้สูญ-หนึ่ง	4,000.00		
ส่วนลดจ่าย-หนึ่ง	1,300.00		
29 ค่าเช่าร้าน-สอง	2,400.00		
31 ค่านายหน้า-หนึ่ง	5,400.00		
ค่านายหน้า-สาม	3,900.00		
ดอกเบียจ่าย-สอง	62.80		
ดอกเบียจ่าย-สาม	14.50		
ส่วนแบ่งกำไร-หนึ่ง	3,670.46		
ส่วนแบ่งกำไร-สอง	1,835.23		
ส่วนแบ่งกำไร-สาม	<u>3,670.46</u>		
	<u>110,353.45</u>		<u>110,353.45</u>
เม.ย. 1 สินค้าคงเหลือ (ยอดยกมา)	7,500.00		

เมื่อแบ่งกำไรให้ผู้ร่วมค้าแต่ละคนแล้ว บัญชีผู้ร่วมค้าแต่ละคนจะยังไม่ปิดหมดไป เพราะการร่วมค้ายังไม่สิ้นสุด จะไม่มีการชำระหนี้ระหว่างกัน แต่จะปิดในบัญชีแยกประเภทเป็นยอดยกไปและยอดยกมา ซึ่งจะปรากฏดังนี้

หนึ่ง

2552		2552	
มี.ค. 5 เงินสด	42,000.00	มี.ค. 1 สินค้า	25,000.00
15 ขายสินค้า	30,000.00	8 ซื้อสินค้า	36,000.00
20 ขายสินค้า	30,000.00	10 ค่าขนส่งเข้า	1,200.00
26 ส่วนลดรับ	240.00	17 ซื้อสินค้า	12,000.00
31 ดอกเบี้ยจ่าย	13.45	22 ค่าใช้จ่าย	3,000.00
		25 ส่วนลดจ่าย	1,400.00
		28 หนี้สูญ	4,000.00
		ส่วนลดจ่าย	1,300.00
		31 ค่านายหน้า	5,400.00
		กำไรจากการร่วมค้า	3,670.46
		ยอดยกไป	9,282.99
	<u>102,253.45</u>		<u>102,253.45</u>
เม.ย. 1 ยอดยกมา	9,282.99		

สอง

2552		2552	
มี.ค. 31 สินค้า	3,600.00	มี.ค. 5 เงินสด	12,000.00
ยอดยกไป	17,698.03	19 ค่าโฆษณา	5,000.00
		29 ค่าเช่าร้าน	2,400.00
		31 ดอกเบี้ยรับ	62.80
		กำไรจากการร่วมค้า	1,835.23
	<u>21,298.03</u>		<u>21,298.03</u>
		เม.ย. 1 ยอดยกมา	17,698.03

หนังสือเรียนอาชีวศึกษา *หลักสูตรใหม่*

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
พุทธศักราช 2557

สื่อการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์
สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ

เนื้อหาดี มีคุณภาพ ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา
ของหลักสูตร เสริมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่ผู้เรียน และใบช่วยสอน
โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา :-

 Project-based Learning

 Thinking Skills

 Green Technology

 Creative Economy

 MAC e-knowledge

 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย สะดวก
และปรับได้ สำหรับผู้สอนใช้เป็นแนวทาง
ในการจัดการเรียนรู้

การบัญชีชั้นสูง 1

3805814100

 IMAC EDUCATION

www.MACeducation.com

9 786162 746895

ราคา 150 บาท